

Patiostudentenwoningen

Enschede

Herman Haan

Patiostudentenwoningen, Campus Drienerlo, TH Twente/Patio Student Housing, Drienerlo Campus, University of Twente: Matenweg 2-38/Campuslaan, Enschede, Nederland/the Netherlands
Architect: Herman Haan (1914-1996)
Opdrachtgever/eigenaar/gebruiker/ Client/owner/user: TH Twente (nu/ now: Universiteit Twente)
Ontwerp/Design: 1964
Oplevering/Completion: 1965
Typologie/Typology: Mat-building (additieve architectuur d.m.v. stempels). Woningen gegroepeerd

rond 17 patio's; toegankelijkheid wooncellen uitsluitend via patio / (additive architecture using clusters). Residential units grouped around 17 patios; access to rooms exclusively via patio
Totaal aantal woningen/Total number of residences: 175 kamers/rooms (197 studenten/students); 2 collectieve ruimten/common rooms
Aantal kamers begane grond/ Number of rooms on ground floor: 17 patio-eenheden/patio units (6 eenpersoonskamers en één tweepersoonskamer rond één patio/ 6 single rooms and one double

room situated around one patio); 37 eenpersoonskamers in aparte stroken/37 single rooms in separate strips
Aantal dakkamers/Number of rooms on roof: 5 tweepersoons-/double en/and 9 eenpersoons-kamers/single rooms
Vloeroppervlakte patio-eenheid/ Floor area patio unit: 162 m² (netto/ net)/336 m² (bruto/gross: incl. omloop en patio/corridor and patio)
Vloeroppervlakte per wooncel/Floor area per residential block: 14 m² (2 cellen/cells); 9 m² (1 cel/cell); 27 m² (tweepersoonskamer/double room);

28 m² (tweepersoons 'mentor'-(dak)kamer/double 'wardens' room (on roof)
Aantal bouwlagen/Number of floors: 1 / 2 (tweepersoons 'mentor'- kamers op het dak/double 'wardens' rooms on roof)
Gemeenschappelijke voorzieningen/ Communal facilities: ontbijtkamer per patio-eenheid; centraal gelegen grotere patio als semi-openbaar plein/breakfast nook per patio-unit; centraal gelegen grotere patio functioning as semi-public square
Fietsparkeren/Bicycle storage: Inpandig onder hellingbanen naar

dak (2 x) en aan centraal gelegen grote patio; buiten op straatniveau langs lage buitenmuren/internal under ramps leading to roof (2 x) and along side centrally located larger patio; outside on street level along low perimeter walls

Bronnen/Sources: Piet Vollaard, Herman Haan, architect (Rotterdam: O10 Uitgevers/Publishers, 1995), 152-159 'Studentenflats aan de Reelaan – Drienerlo – Twente', *Bouwkundig Weekblad*, nr./no. 7 (1969), 170-171

In 1964 wordt de nieuwe campus van de Technische Universiteit Twente (toen nog Hogeschool) geopend. Als enige universiteit in Nederland huisvest zij studenten op het bosrijke terrein dat bij de universiteit behoort. Nadat supervisor Willem van Tijen zelf de eerste tranche studentenwoningen heeft gebouwd, vraagt hij aan Herman Haan de tweede tranche te ontwerpen. Haan had op dat moment nog geen seriematige woningen ontworpen, maar is betrokken bij Team 10 en voelt (hoewel ouder) verwantschap met de jongere structuralisten als Joop van Stigt en Piet Blom die van Van Tijen eveneens opdrachten op de campus krijgen.

Haan's eerste complex studentenwoningen bestaat uit een schakeling van 17 vierkante eenheden, ieder voor zich opgebouwd uit wooncellen en gezamenlijke voorzieningen die in een L-vorm aan twee zijden van een kleine patio zijn gegroepeerd. Een centraal gelegen grotere patio doet dienst als semi-openbaar plein. Op enkele plaatsen zijn individuele wooncellen in twee lagen gerealiseerd. De midden in het complex gesitueerde patio's zijn niet van buitenaf bereikbaar, maar worden ontsloten vanuit kleine entree-units die onderling zijn geschakeld door een deels overdekte loop/fietsstraat over het dak van het complex. Deze entree-units zijn gekoppeld aan tweepersoons 'mentor'-kamers op het dak. Per patio-eenheid zijn twee clusters van drie kamers met een gedeelde natte cel, een tweepersoons-eenheid en een gezamenlijke ontbijtkamer opgenomen.

De patio's hebben een eigen karakter door de verschillen in situering en door de inrichting van de patio, waarvan het bestratingspatroon en de beplanting per eenheid verschillend is uitgevoerd. Bovendien kent de indeling van de gezamenlijke voorzieningen per patio-eenheid kleine verschillen. De materialen – straatsteen, ruw beton, houten kozijnen (in primaire kleuren geschilderd) – en het feit dat er hier en daar bomen door sparingen in het dak groeien, versterken het aardse karakter van het complex.

Haan was zich zeker bewust van de *mat-buildings* van Team 10-leden als Aldo van Eyck en Candilis-Josic-Woods, maar liet zich toch voornamelijk inspireren door de Afrikaanse bouwcultuur die hij op zijn vele reizen door de Sahara en in Mali had leren kennen. Door de ontsluiting en de verdiepte ligging doen de patio's sterk denken aan door Haan bewonderde holwoningen van de *Matmata*, een Berberstam in Zuid-Tunesië. Evenals de holwoningen zijn de studentenkamers alleen vanuit de patio, en dus van buiten, toegankelijk. Het complex vormt daarmee ten opzichte van de gebruikelijke studentencomplexen een opmerkelijke mengeling van privacy (individuele, van buitenaf ontsloten woonruimten) en collectiviteit (sterk op de gezamenlijke patio's gerichte woonruimten, collectieve voorzieningen).

In de periode 1965-1972 realiseerde Haan verschillende projecten op de campus, waaronder piramidevormige studentenwooncomplexen, *mastaba's* (piramiden met één rechte gevel), stafwoningen, meisjeswoningen, het winkelcentrum en delen van het sportcentrum. De patiowoningen zijn meerdere malen gerenoveerd, maar daarbij is de hoofdopzet nauwelijks gewijzigd. In 2013 kreeg het complex de status van rijksmonument. (pv)

In 1964, the new University of Twente campus (at that time still the Institute of Technology) was opened. It is the only university in the Netherlands that offers on-campus housing for students, in this case on its wooded terrain. After supervisor Willem van Tijen built the first series of student accommodations himself, he asked Herman Haan to design the second progression. Although Haan had not designed residences in serial production before, he was involved with Team 10 and – despite being older – felt an affinity with younger structuralists such as Joop van Stigt and Piet Blom, who had also been given assignments on the campus.

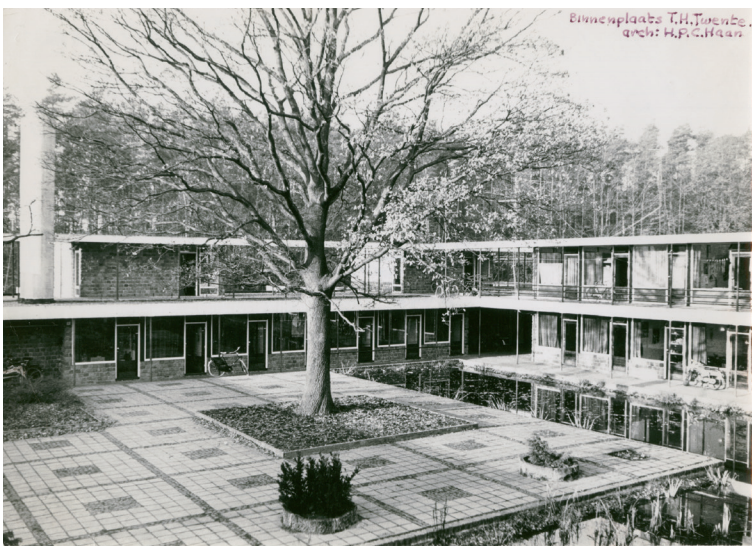
Haan's first student housing complex consists of 17 linked square units, each composed of residential cells and communal facilities grouped in an L-shape on two sides of a small patio. A centrally located larger patio functions as a semi-public square. At several places, single-occupancy units on two floors were realized. The patios situated in the middle of the complex cannot be reached from the outside, but are accessed from small entrances that are linked by means of a partly covered pedestrian/cycling street over the roof of the complex. These entrance structures are connected to double 'warden' rooms on the roof. Each patio unit includes two clusters of three rooms with a shared shower and toilet, a double-occupancy unit and a communal breakfast room.

The patios each have their own character due to their differences in situation and the arrangement of the patio, which has been executed in varying ways per unit in terms of both the pattern of the paving and the plants. In addition, the layout of the shared facilities differs slightly per patio unit. The materials – paving bricks, unfinished concrete, wooden frames (painted in primary colours) – and the fact that there are trees growing through slots in the roof here and there, emphasize the earthy character of the complex.

Haan was certainly aware of the 'mat buildings' by Team 10 members such as Aldo van Eyck and Candilis-Josic-Woods, but was nonetheless mainly inspired by the African building culture he had got to know during his many travels through the Sahara and in Mali. The means of access and the sunken position make the patios strongly reminiscent of the pit dwellings of the *Matmata*, a Berber tribe in South Tunisia, which Haan greatly admired. Just like the pit dwellings, the student rooms can only be accessed from the patio, and therefore from the outside. In comparison with typical student housing, this complex represents a remarkable mixture of privacy (individual living spaces accessed from the outside) and collectivity (living spaces clearly directed towards the shared patios, communal facilities).

In the period 1965-1972, Haan realized various projects on the campus, including pyramid-shaped student residences, *mastabas* (pyramids with a single straight façade), staff houses, separate housing for female students, the shopping centre and parts of the sports centre. The patio housing has been renovated several times, but the basic arrangement has hardly been changed at all. In 2013 the complex was given the status of listed building. (pv)

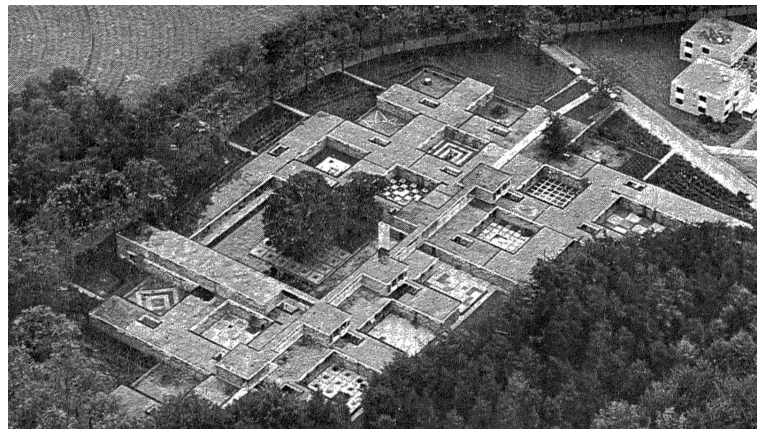

Centrale patio
Central patio

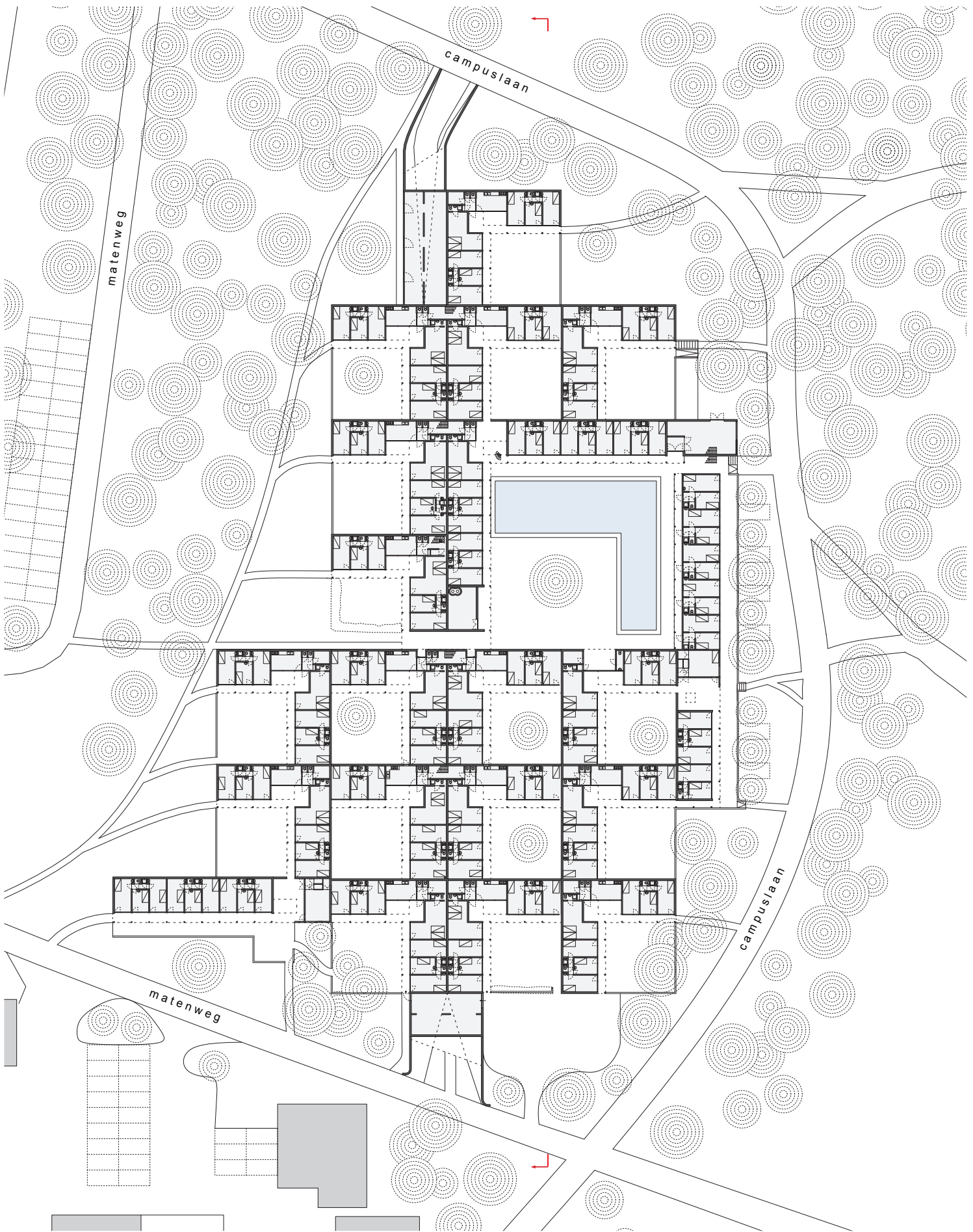
Kleine patio met bovengelegen 'mentor'-kamer
Small patio with 'wardens' room above

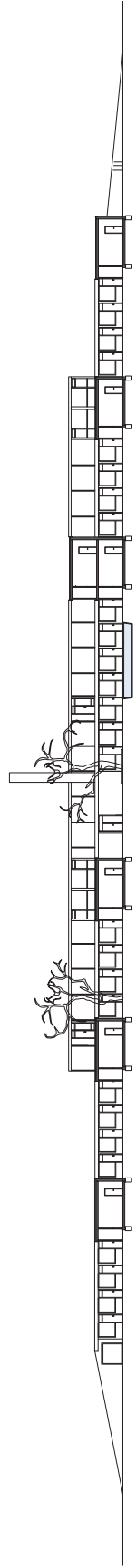
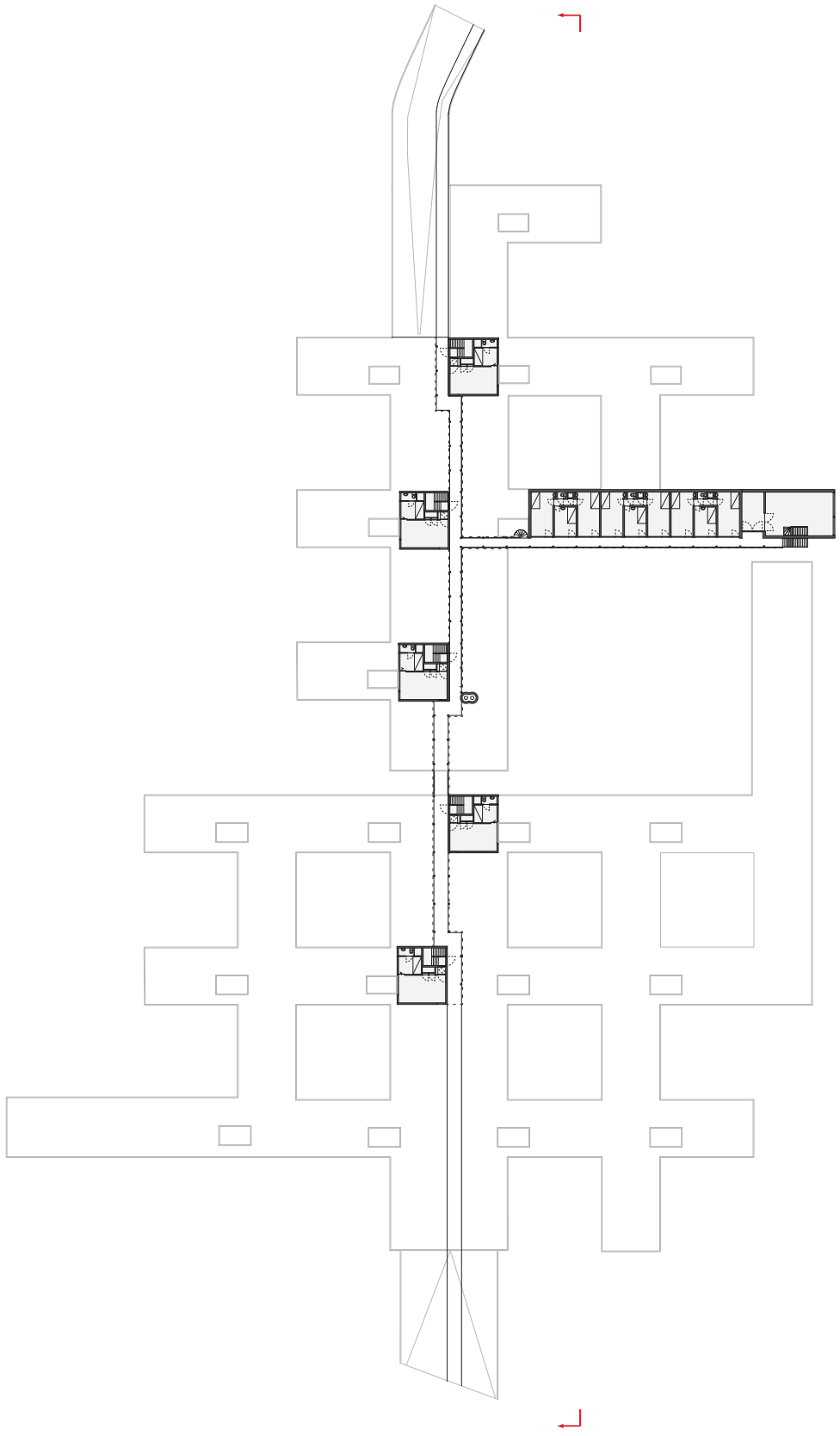
Verbinding dak met landschap
Roof connection with landscape

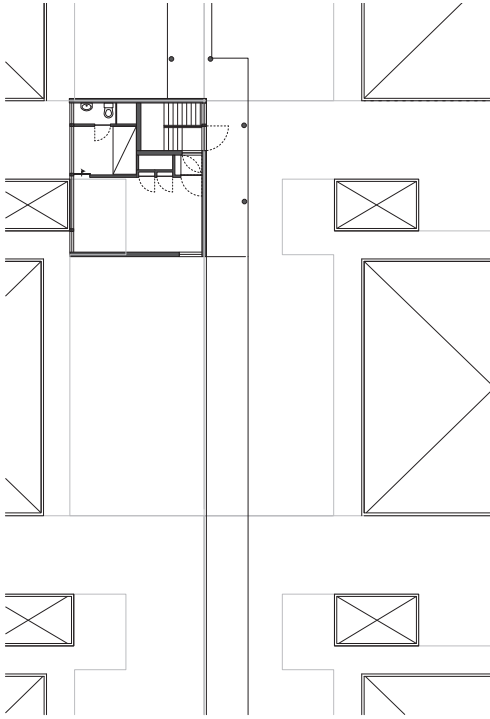
Luchtfoto 1969
Aerial photo 1969

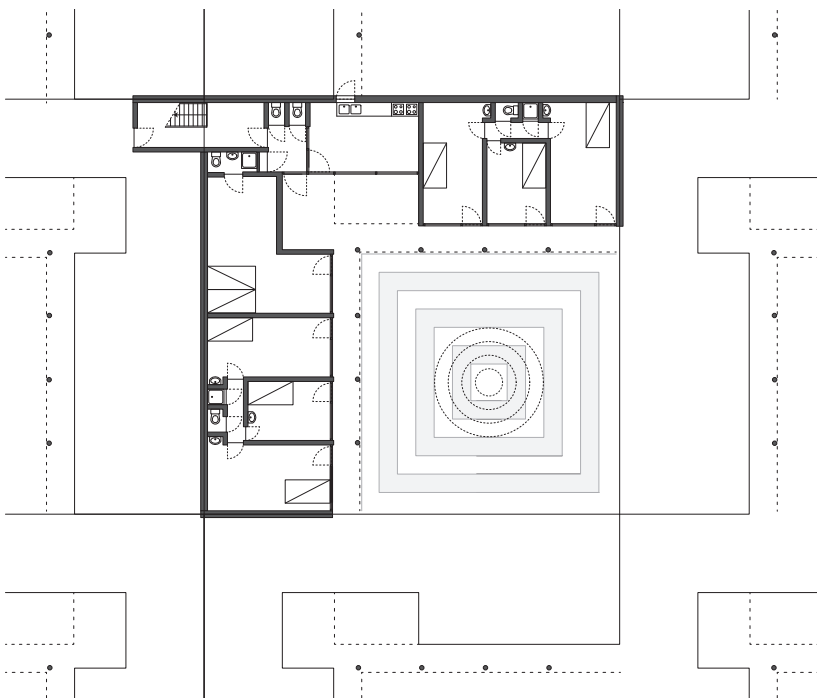

Dakverdieping
Roof level

Dakverdieping patio eenheid
Roof level patio unit

Begane grond patio eenheid
Ground floor patio unit

Pad op het dak
Path on the roof

